

Luokanopettajien käsityksiä ja keinoja ylivilkkaiden sekä keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnista

ROKL0724 Kandidaatintutkielma

Laatijat:
Camilla Saarinen
Noora Tähtinen

Ohjaaja:
Yliopistonlehtori Johanna Tigert

28.3.2025
Rauma

Kandidatutkielma

Oppiaine: Kandidaatintutkielma

Tekijä(t): Camilla Saarinen, Noora Tähtinen

Otsikko: Luokanopettajien käsityksiä ja keinoja ylivilkkaiden sekä keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnista

Ohjaaja(t): Yliopistonlehtori Johanna Tigert

Sivumäärä: 27 + 2 sivua

Päivämäärä: 28.3.2025

Tämä tutkimus tarkastelee luokanopettajien käsityksiä ja käytäntöjä ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnista. Opettajien rooli näiden oppilaiden tukemisessa on keskeinen, ja heidän käyttämänsä pedagogiset keinot vaikuttavat oppimiseen ja koulutyöhön sitoutumiseen. Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia motivointistrategioita luokanopettajat hyödyntävät ja miten he ymmärtävät oppilaidensa erityistarpeet.

Tutkimus toteutettiin laadullisena lomakehaastatteluna, ja aineisto kerättiin Webropol-kyselyn avulla kuudelta eri puolilla Suomea työskentelevältä luokanopettajalta. Tuloksista nousi esiin neljä keskeistä motivointikeinoa: oppimisympäristön muokkaaminen, palkitseminen, kannustaminen sekä henkilökohtainen tuki. Lisäksi luokanopettajat korostivat tukipalveluiden, kodin ja koulun yhteistyön sekä opettaja -oppilassuhteen merkitystä motivaation tukemisessa.

Tutkimus osoittaa, että ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivointi vaatii monipuolisia ja yksilöllisesti räätälöityjä lähestymistapoja. Tuloksia voidaan hyödyntää opetuksen kehittämisessä sekä opettajien koulutuksessa.

Avainsanat: motivaatio, ylivilkkaus, ADHD, luokanopettaja, oppilas, oppimismotivaatio, oppiminen, keskittymisvaikeudet

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Teoria	6
2.1	ADHD, ylivilkkaus ja keskittymisvaikeudet	6
2.2	Motivaatio	7
2.3	ADHD:n ja motivaation yhteys	8
2.4	Opettajan rooli motivoijana	10
2.5	Motivaation ja oppimisen tukeminen	12
3	Menetelmät	14
3.1	Aineiston keruu	14
3.2	Luotettavuus ja eettisyys	15
3.3	Aineiston analysointi	16
4	Tulokset	17
4.1	Konkreettiset motivoinnin keinot	17
4.1.1	Oppimisympäristö	18
4.1.2	Palkitseminen	18
4.1.3	Kannustus	19
4.1.4	Henkilökohtainen tuki	20
4.2	Opettajien näkemykset ilmiöstä	21
4.2.1	Tukipalvelut	22
4.2.2	Opettajan rooli	23
4.2.3	Kodin ja koulun yhteistyö	23
5	Pohdinta	25
5.1	Tulosten yhteenveto	25
5.1.1	Keinoja oppilaiden motivoimiseksi	25
5.1.2	Ilmiö luokanopettajien näkökulmasta	26
5.2	Tutkimuksen merkityksellisyys	27
5.2.1	Merkityksellisyys	27
5.2.2	Jatkotutkimusehdotukset	28
	Lähteet	29
6	Liitteet	31

1 Johdanto

Luokanopettajat kohtaavat päivittäin oppilaita, joilla on haasteita tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen kanssa. Ylivilkkaus ja keskittymisvaikeudet voivat vaikuttaa laajasti oppimiseen, koulutyöhön sitoutumiseen, sekä oppilaan hyvinvointiin. Haasteet heijastuvat herkästi myös oppilaan itsetuntoon ja oppimismotivaatioon. Näiden haasteiden edessä luokanopettajan rooli on keskeinen, sillä hän voi vaikuttaa oppilaan motivaatioon erilaisin pedagogisin keinoin (Peltonen ja Ruohotie, 1992). Käyttämällä joustavia opetusmenetelmiä, yksilöllistä tukea ja motivoivaa oppimisympäristöä luokanopettaja voi auttaa ylivilkkaita ja keskittymisvaikeuksia omaavia oppilaita löytämään myönteisen asenteen oppimiseen, sekä vahvistamaan oppilaiden itseluottamusta (Vasalampi, 2022).

Tämä tutkimus tarkastelee luokanopettajien käsityksiä ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden motivoimisesta sekä heidän käyttämiään menetelmiä oppimisen tukemiseksi. Erityisesti tutkimuksessa pyritään selvittämään, millaisia strategioita luokanopettajat hyödyntävät motivoidakseen näitä oppilaita ja miten he ymmärtävät oppilaidensa erityistarpeet. Tutkimusongelma on seuraava: Mitkä ovat luokanopettajien käsitykset ja keinot ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoimiseksi? Tutkimuksen kohderyhmänä ovat 1.–6.-luokkien luokanopettajat eri puolilta Suomea, ja aineisto on kerätty lomakehaastatteluiden avulla. Keskeisiä käsitteitä tutkimuksessa ovat oppilas, luokanopettaja, ylivilkkaus, keskittymisvaikeus ja motivaatio. Tässä tutkimuksessa oppilas käsitteellä tarkoitetaan alakoulun 1.–6.-luokan oppilaita ja opettaja käsitteellä alakoulun luokanopettajia.

Ylivilkkaus tässä tutkimuksessa tarkoittaa tavallista suurempaa aktiivisuutta, levottomuutta ja impulsiivisuutta, joka voi vaikeuttaa yksilön keskittymistä ja itsesääteilyä (ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö): Käypä hoito -suositus, 2019). Keskittymisvaikeudella tarkoitetaan vaikeutta ylläpitää tarkkaavaisuutta ja keskittyä tehtävään tai ympäristön vaatimuksiin. Se voi ilmetä esimerkiksi helposti häiriintymisenä, tehtävien unohteluna tai toiminnanohjauksen vaikeuksina (ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö): Käypä hoito -suositus, 2019). Motivaatiolla tarkoitetaan yksilön sisäistä tai ulkoista voimaa, joka ohjaa ja ylläpitää käyttäytymistä kohti tavoitetta (Nurmi, 2013). Erityisesti keskitymme motivaatioon ja sen merkitykseen oppimisen yhteydessä.

Oppilaantuntemus on tärkeä osa luokanopettajan ammattia. Oppimisen sekä motivaation tukeminen edellyttää opettajilta herkkyyttä tunnistaa oppilaidensa yksilölliset haasteet ja tarpeet sekä kykyä mukauttaa opetustaan sen mukaisesti. (Hellström, 2008). Koska eri menetelmien tehokkuus voi vaihdella oppilaskohtaisesti (Hellström, 2008), on tärkeää ymmärtää, millaisia keinoja opettajat itse pitävät toimivimpina ja miksi. Tämä tieto voi auttaa kehittämään opetusmenetelmiä sekä tukemaan opettajia heidän työssään, jotta jokainen oppilas voisi löytää itselleen parhaiten sopivan tavan oppia ja kehittyä.

Tutkimus jakautuu useaan osioon, jotka käsittelevät keskeisiä aiheita ja tutkimuskysymyksiä. Aluksi esitetään tutkimuksen teoreettinen tausta, jossa tarkastellaan tutkimukseen liittyviä keskeisiä käsitteitä. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten motivaatio ja oppiminen liittyvät toisiinsa, erityisesti oppilailla, joilla on keskittymisvaikeuksia ja ylivilkkautta. Teoriataustan jälkeen esitellään menetelmät, joita käytettiin tutkimusaineiston keräämisessä ja analysoinnissa. Tutkimuksen lopuksi pohditaan tutkimustulosten perusteella, miten opettajat voivat tukea oppilaidensa motivaatiota ja oppimista entistä paremmin. Tämä osio tarjoaa käytännön suosituksia siitä, miten opettajat voivat mukauttaa opetustaan ja tukea erityisesti niitä oppilaita, jotka tarvitsevat lisätukea keskittymisvaikeuksien tai ylivilkkauden vuoksi. Lisäksi tarkastellaan tutkimuksen rajoitteita ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

2 Teoria

2.1 ADHD, ylivilkkaus ja keskittymisvaikeudet

Keskittymisvaikeuksia ja ylivilkkauksen oireita esiintyy myös lapsilla, joille ei ole diagnosoitu virallista häiriötä, tai joiden diagnoosi on jäänyt huomaamatta. Lisäksi ilmiö, jota kutsutaan itseaiheutetuksi keskittymishäiriöksi (ADT), on lisääntynyt erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa. Aiemmat tutkimukset (esim. Morsink ym., 2021) ovat osoittaneet, että ADHD-oireilla ja motivaatio-ongelmilla on yhteys toisiinsa. Käypä hoito –suosituksen ADHD-osiossa (2019) korostetaan, että ADHD-oireiden hallintaan voidaan vaikuttaa tehokkaasti oikeilla motivointistrategioilla. Tämä tuo esiin opettajan keskeisen roolin: hänen on tärkeää ymmärtää, kuinka motivoida ylivilkkaita ja keskittymisvaikeuksia kokevia oppilaita, jotta heidän oppimisensa olisi mahdollisimman sujuvaa.

Tutkimuksessamme käsittelemme niin yleisesti ylivilkkautta, sekä keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivointia kuin myös varsinaisten ADHD-diagnoosien omaavien oppilaiden motivointia. Käypä hoidon mukaan ADHD:lla tarkoitetaan tarkkaavaisuuden ja aktiivisuuden kehityksellistä häiriötä (attention-deficit hyperactivity disorder, ADHD), joka heikentää toimintakykyä. Ydinoireina ovat impulsiivisuus ja pitkäkestoiset tarkkavaisuuden sekä aktiivisuuden säätelyn haasteet, jotka haittaavat toimintakykyä. Impulsiivisuus voi näkyä ADHD-oireisella harkitsemattomana ja nopeana toimintana, sekä kärsimättömyytenä. Aktiivisuuden säätelyn vaikeudet voivat ilmetä kyvyttömyytenä säädellä omaa aktiivisuutta ja toimintaa tilanteeseen sopivalla tavalla. Tämä voi näkyä muun muassa levottomuutena, sekä ylivilkkautena, mutta myös vähäisenä aktiivisuutena. Vaikeudet puolestaan tarkkaavuuden säätelyssä, kuten keskittymisen kohdistamisessa, ylläpitämisessä ja vaihtamisessa, voivat näkyä esimerkiksi keskittymishaasteina, lyhytjänteisyytenä ja häiriöherkkyytenä. Tyypillistä on myös tavaroiden hukkuminen ja yksityiskohdat voivat jäädä helposti huomaamatta. ADHD kuitenkin ilmenee yksilöllisesti, mikä tarkoittaa sitä, että jokaisella on yksilölliset oireet. (ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö): Käypä hoito -suositus, 2019).

2.2 Motivaatio

Motivaatio on Ruohotien (1998) mukaan motiivien, eli tarpeiden, halujen, viettien, palkkioiden, tai rangaistuksen aikaansaama tila. Motivaatio on yksilön muuttuva henkinen tila, joka määrittää sen, miten ihmisen mielenkiinto on suuntautunut, tai miten vireästi ihminen toimii. Peltosen ja Ruohotien (1992) mukaan motivaatio on tilannesidonnainen, eli se vaihtelee tilanteen mukaan. Peltosen ja Ruohotien teoksessa (1992) painotetaan, että on hyvä erottaa motivaatio ja asenne keskenään. Asenne on yleisesti pysyvä, sisäistynyt, sekä hitaammin muuttuva reaktiovalmius, kun taas motivaatio liittyy yhteen tilanteeseen kerrallaan, ja on suhteellisen lyhytkestoinen. Motivaatio vaikuttaa siihen, millä vireydellä toiminta tehdään, kun taas asenteella on vaikutus toiminnan laatuun (Peltonen ja Ruohotie, 1992).

Motivaatiot voidaan Ruohotien (1998) mukaan jakaa kahteen eri osioon: sisäiseen, eli autonomiseen, sekä ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio tarkoittaa, että ihminen toimii omasta tahdostaan, eikä siihen tarvita ulkopuolisia palkkioita, vaan hänen palkkionsa on se, että hän kokee iloa omasta toiminnastaan. Vasalampi (2022) on jakanut sisäisen motivaation sisäsyntyiseksi, ja sisäistettyyn motivaatioon. Sisäisessä motivaatiossa tehtävä koetaan itsessään mieleiseksi henkilölle itselleen. Sisäistetyssä motivaatiossa toiminnan ajatellaan olevan itselleen tärkeää ja hyödyllistä (Vasalampi, 2022). Ulkoinen motivaatio taas on lähtöisin jostain muualta, kuin ihmisen omasta toiminnasta. Motivointiin auttaa esimerkiksi ajatus palkkioiden, tai koulussa hyvien arvosanojen saavuttamisesta (Ruohotie, 1998).

Porter ja Lawrerin (1968) teorian mukaan motivaatio on sisäisen ja ulkoisen motivaation summa. Jos sisäistä motivaatiota ruokitaan kiinnostavilla aktiviteeteillä, ja ulkoista motivaatiota palkkioilla, saadaan teorian mukaan mahdollisimman hyvä motivaatio (Porter ja Lawrer, 1968). Myös Nurmi (2013) käsittelee artikkelissaan motivaation yhteyttä oppimiseen niin sisäisen kuin ulkoisen motivaation kannalta. Sisäinen motivaatio on koettu merkittäväksi oppimisen kannalta. Myös ulkopuolelta tulevat motiivit voivat integroitua, ja sitä myöten muovautua autonomiseksi motivaatioksi (Nurmi, 2013).

Oppimismotivaation prosessiteorian mukaan, jonka Onatsu-Arvilommi ja Nurmi (2000) esittävät tutkimuksessaan, motivaatiota kuvataan monivaiheisena prosessina. Oppimismotivaation prosessiteorian (2000) mukaan oppilaan mielessä aktivoituu oppimistehtävän kohdatessaan ennakoiteja siitä, miten hän tulee tehtävässä pärjäämään.

Nurmen (2013) artikkelin mukaan nämä ennakko-oletukset ovat liitoksissa oppilaan aikaisempiin oppimiskokemuksiin. Tehtävän suorittaminen riippuu siitä, onko ennakko-oletus positiivinen, vai negatiivinen. Nurmen (2013) artikkelin mukaan palautteen saamisen jälkeen yksilö miettii, mikä johti onnistumiseen, tai epäonnistumiseen. Onnistumisista seuraa Nurmen (2013) mukaan usein ylpeyden tunne, sekä oppilaan myönteisen minäkuvan vahvistuminen.

Motivaation puute ilmenee usein passiivisuutena, piittaamattomuutena, sekä haluttomuutena tehtävää kohtaan (Vasalampi, 2022). Motivaation puutetta aiheuttaa oma uskomus, ettei ole kykeneväinen oman toiminnan avulla saamaan haluttuja tuloksia. Yleisesti motivaatiota heikentää näkemys siitä, että oma pystyvyys on heikko. Kielteiset kokemukset aiheuttavat passiivisuutta motivaatiossa. Motivaatiota voi estää myös uhmakkuus ja vastarinta, eli oma asennoituminen opetukseen. Kaikki motivaatiota heikentävät tekijät ovat kuitenkin yksilöllisiä. (Vasalampi, 2022).

2.3 ADHD:n ja motivaation yhteys

Käypä hoidon (2019) mukaan motivaatio- ja ympäristötekijöillä on vaikutus ADHD-oireiden määrään ja haittaavuuteen. Oireiden on havaittu olevan voimakkaampia ympäristössä, jossa on paljon häiriötekijöitä, toimintaodotukset eivät ole selviä sekä vaaditaan pitkäkestoista ponnistelua. Taas puolestaan rauhallisessa ympäristössä, jossa mahdollistetaan vireyttävä liikkuminen, palautetta annetaan välittömästi, ohjeet ovat lyhyitä ja selkeitä ja motivointiin kiinnitetään huomiota, on oireiden huomattu olevan lievempiä. Hyvän motivaation yhteydessä mainitaan myös mielekkään tekemisen positiivinen vaikutus oireita lieventävänä tekijänä verrattuna tylsään, toistuvaan sekä vaikean tuntuiseen tekemiseen, jonka on havaittu lisäävän ADHD-oireilua. (ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö): Käypä hoito -suositus, 2019).

Aiemmat raportit osoittavat, että ADHD:lla ja motivaatiolla sekä sen puutteella on yhteys. Morsink ja kollegat (2021) käsittelevät tutkimuksessaan ADHD:ta itsemääräämisteorian kautta. Tämä itsemääräämisteoria eli SDT-teoria, koostuu viidestä osateoriasta, jotka selittävät ihmisen motivaation laatua ja kehitystä. ADHD-tutkimuksissa motivaatiomuutoksia selitetään usein dopamiinijärjestelmän säätelyongelmilla, jotka vaikuttavat muun muassa rangaistusten ja palkintojen herkkään kokemiseen. Palkintojen herkillä kokemisella tarkoitetaan yksilön voimakkaampaa reagoitua palkitsemiseen verrattuna neurotyypillisiin yksilöihin. Esimerkiksi

tehtävät, joissa palkinto on nopeasti ja helposti saavutettavissa, voivat olla todella motivoivia. Puolestaan pitkäjänteisyyttä vaativat tehtävät voivat tuntua haastavilta. Morsink ja kollegat (2021) tuovat tutkimuksessaan esiin monia yhteyksiä motivaation ja ADHD:n välillä. Näitä yhteyksiä on esimerkiksi se, että ADHD-lasten on havaittu hyötyvän palkkioista enemmän kuin neurotyypillisten lasten. ADHD-oireisilla on havaittu motivaation puutetta myös tehtävissä, jotka palkitsevat suoritusten mukaan. Morsink ym. mukaan (2021) ADHD-oireisilla on lisäksi havaittu matalampaa motivaatiota esimerkiksi akateemisiin suorituksiin, mutta motivaatiota ja kiinnostusta löytyy tehtäviin, jotka täyttävät The Self Determination Theory eli itsemääräämisteorian kolme perustarvetta eli autonomian, kyvykkyyden ja yhteisöllisyyden. (Morsink, ym. 2021).

Skalski ja kollegat (2020) käsittelevät myös motivaation ja ADHD:n yhteyttä huomiokyvyn kautta. Tutkimukseen osallistui niin ADHD-lapsia kuin neurotyypillisiä lapsia. Tutkimuksessa mitattiin osallistujien aivotoimintaa sekä motivaation ulottuvuuksia itsemääräämisteorian mukaisesti. Aivotoimintaa mitattiin EEG-laitteella sekä HEG-mittausmenetelmällä. EEG-laite mittaa aivojen sähköistä toimintaa päänahkaan asetettavien pienten aivoaaltoja havaitsevien elektrodien avulla. HEG-mittausmenetelmä tarkastelee aivojen verenkiertoa ja toimii sykemittarien tapaan, mutta sen sensorit asetetaan päähän. Tuloksista havaitaan, että ADHD-lapset olivat taipuvaisempia suorittamaan tehtäviä ulkoisten ärsykkeiden paineesta ja heillä ilmeni huomiovajeita tarkkaavaisuudessa, visuaalisessa etsinnässä ja jakautuneessa huomiokyvyssä. Ryhmien välisten erojen havaittiin vähenevän, kun motivaatio lisääntyi. Tämä viittaa siihen, että motivaatio voi vähentää ja helpottaa ADHD:n aiheuttamia oireita. Tässä tutkimuksessa korostettiin erityisesti ulkoisen motivaation vaikutusta ADHD-lasten suoritusten paranemiseen. Skalskin ym. tutkimus (2020) osoittaa, että ADHD-lasten kognitiiviset puutteet eivät ole pysyviä neuropsykologisia häiriöitä, vaan kognitiivista kapasiteettia voidaan säädellä motivaation avulla. (Skalskin, ym. 2020).

Blackwell ym. (2007), sekä Moser ym. (2011) tutkimuksien mukaan oppilaat tuovat oppimistilanteeseen omia uskomuksiaan älyllisistä kyvyistään, jotka voivat vaihdella uskomuksesta, että kyvyt ovat kiinteitä piirteitä, uskomukseen, että älyllisiä kykyjä voi kehittää ja muokata. Näiden uskomusten vaikutus oppimiseen on merkittävä, sillä tutkimukset ovat osoittaneet, että oppilaat, jotka uskovat kykyjensä kehittyvän, ottavat helpommin vastaan haasteita, sitoutuvat pitkäjänteiseen työhön ja oppivat virheistään ja takaiskuistaan. Tämä ajattelutapa voi johtaa parempiin saavutuksiin ja edistää oppimista, sillä opiskelijat, jotka

omaksuvat kasvun ja kehityksen mahdollisuuden, eivät pelkää epäonnistumisia vaan kokevat ne osaksi oppimisprosessia. (Blackwell ym., 2007 ja Moser ym., 2011).

2.4 Opettajan rooli motivoijana

Luokanopettajilla on keskeinen rooli oppilaiden oppimisen tukemisessa ja motivaation ylläpitämisessä. Erityisesti ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden kohdalla motivointi voi olla haastavaa ja vaatia monipuolisia, yksilöllisesti räätälöityjä lähestymistapoja. Motivointi ei ole yksittäinen toimenpide, vaan jatkuva ja monivaiheinen prosessi, jossa opettaja soveltaa erilaisia pedagogisia keinoja oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Näitä keinoja voivat olla esimerkiksi positiivisen palautteen antaminen, tehtävien pilkkominen pienempiin ja hallittavampiin osiin, visuaalisten apuvälineiden käyttö sekä henkilökohtainen ohjaus ja tuki. (Peltonen ja Ruohotie, 1992).

Keskeinen tekijä oppilaan motivoinnissa on opettajan oppilaantuntemus. Oppilaantuntemuksella tarkoitetaan oppilaan persoonan, temperamentin ja osaamisen kokonaisvaltaista tietämystä (Hellström, 2008). Hellströmin (2008) mukaan jopa lainsäädäntö edellyttää opetuksen järjestämistä oppilaan kehitysvaiheen ja edellytysten mukaisesti. Jokainen oppilas on persoonaltaan erilainen ja opettajan tulisi kyetä säätelemään omaa vuorovaikutustaan oppilaan persoonalle sopivaksi. Opetuksen sekä opetustehtävien onnistuminen edellyttää niin yksilön kuin koko luokan tuntemista sekä huomioimista. Tehtäviä suunniteltaessa sekä tehdessä opettajan tulisi tietää, mitä oppilas jo osaa, jotta oppiminen voidaan suunnata oikein. Tietoa oppilaan osaamisesta ja persoonasta opettaja voi kerätä eri menetelmin, kuten oppilastöiden ja keskustelujen avulla. (Hellström, 2008). Oppilasta motivoidessa oppilaan persoonan tunnistaminen on erityisen tärkeää, jotta opettajan on mahdollista tunnistaa toimivat motivoinnin keinot (Porter ja Lawrer, 1968).

Opettajien rooli on Rattanan ym. (2012) tutkimuksen mukaan keskeinen siinä, miten opiskelijat kehittävät näitä uskomuksia, sillä opettajat voivat viestinnällään vaikuttaa siihen, omaksuvatko opiskelijat kiinteän vai kehittyvän ajattelutavan. Kiinteällä ajattelutavalla tarkoitetaan uskomusta kykyjen ja älykkyyden synnynnäisyydestä. Ajattelutapaan liittyy myös uskomus siitä, ettei näitä synnynnäisiä kykyjä voida merkittävästi kehittää. Kehittyvä ajattelutapa puolestaan tarkoittaa käsitystä siitä, että taidot ja älykkyys voivat kehittyä sinnikkäällä harjoittelulla. Opettajien rohkaiseva ja kannustava lähestymistapa voi siis edistää kehittyvän

ajattelutavan syntymistä, mikä puolestaan tukee oppimismotivaatiota ja kykyä kohdata haasteita. (Rattaniin, ym. 2012).

Oppimismotivaatioon vaikuttavat tekijät ovat vähemmän tunnettuja. Peltonen ja Ruohotie käsittelevät kirjassaan (1992) opettajan roolia oppilaan motivoinnissa. Kokonaisuudessaan oppilaan motivaatioprosessi ei kuitenkaan ole täysin opettajan hallittavissa, eikä oppilaan käyttäytymistä voida selittää yksinomaan motivaation kautta. Oppilaan sisäisen motivaation kehityksen kannalta yksi välttämättömistä edellytyksistä on kannustava ja kärsivällinen opettaja. Sisäistä motivaatiota tukeva opettaja sovittaa yhteen oppilaan suoritusvalmiudet sekä tehtävien vaikeustason niin, että oppilaalla on mahdollisuus onnistua. Myös kotitehtävissä tulee huomioida sopivan tasoinen haasteellisuus. Mielenkiintoiset ja vaihtelevat tehtävät, jotka opettaja kykenee esittämään oppimismahdollisuuksina vahvistavat myös sisäisen motivaation kehittymistä. Peltonen ja Ruohonen (1992) esittelevät kirjassaan myös käsitteen ulkoisesti palkitseva opettaja. Ulkoisesti palkitseva opettaja osoittaa opettettävien taitojen ja tietojen merkityksen sekä tarpeellisuuden oppilaiden elämässä. Hän palkitsee onnistumisen, mutta korostaa tietojen oppimisen tärkeyttä palkintojen sijaan. (Peltonen ja Ruohotie, 1992).

Luokkailmapiiri ja toverisuhteet voivat tukea oppimista, mutta erityisesti tuntityöskentelyn mielekkyys ja siitä saatu sisäinen palaute ovat keskeisiä kannustimia. Lisäksi koulun ulkopuolinen kannustus eli esimerkiksi kodin tuki vaikuttaa oppilaan koulumotivaatioon erityisesti heikommin menestyvillä oppilailla. Tutkimusten mukaan tuntityöskentelyn kannustearvoon liittyvät kokemukset ovat vahvemmin yhteydessä opiskelumotivaatioon kuin yleinen luokkailmapiiri. (Peltonen ja Ruohotie, 1992).

2.5 Motivaation ja oppimisen tukeminen

Motivaation ja oppimisen tukeminen on keskeinen osa yksilön koulupolkua. Keskittymisvaikeuksia ja ylivilkkautta omaavat oppilaat tarvitsevat usein koulupolkunsa aikana erityistä tukea. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) motivaatiota käsitellään usean osa-alueen yhteydessä. Perusopetuksella on keskeinen rooli kestävän motivaation rakentamisessa ja siksi sen tukeminen on niin jatko-opintojen kuin työelämänkin kannalta erityisen tärkeää. Oppilaan motivaatiota voidaan tukea monilla eri tavoilla ja osa-alueilla. Opetussuunnitelmassa (2014) motivaation tukemisen keinoista nousevat erityisesti esiin palautteen anto, yhdessä tekeminen, oppimisen ilo, sekä monipuoliset työtavat. Etenkin itseohjautuvuutta sekä ryhmään kuulumisen tunnetta tukevien työtapojen on havaittu vaikuttavan positiivisesti oppilaiden motivaatioon. Oppimisen iloa ja onnistumisen kokemuksia opettaja voi tuoda oppilaille monipuolisten työtapojen avulla. Työtavat, joissa yhdistyy toiminnallisuus, elämyksellisyys ja kokemuksellisuus vahvistavat eri aistien kautta motivaation tunnetta. Oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa on hyvä huomioida oppimisen merkityksellisyys. Käsiteltävien aiheiden merkityksellisyyttä voidaan luoda esimerkiksi ajankohtaisuudella sekä paikallisuudella. Oppilaiden on helpompi orientoitua sekä motivoitua tehtävästä, kun he kokevat aiheen itselleen merkityksellisenä. Myös eriyttämisen tärkeys motivaation ja itsetunnon kannalta mainitaan opetussuunnitelmassa (2014). Eriyttämällä oppilaan oppimisen rauha pystytään myös turvaamaan, mikä on keskittymisvaikeuksia ja ylivilkkautta omaavien oppilaiden kohdalla erityisen tärkeää. (POPS, 2014).

Sami Määttä on artikkelissaan (2020) listannut autonomisen motivaation tukemisen keinoja, joissa kaikissa on keskeistä se, että ympäristö on tukena niin autonomiassa kuin itselähtöisessä toiminnassa. Määttän (2020) mukaan autonomista motivaatiota tukevassa opetuksessa tulisi varata riittävästi aikaa keskusteluille, kysymyksille, kommenteille sekä itsenäiselle työskentelylle. Oppilaiden omia kokemuksia ja näkemyksiä on hyvä kysyä, sillä ne voivat tehdä opittavasta aiheesta vielä merkityksellisempää. Mikäli oppilaan huomataan jumittuvan yksittäiseen tehtävään, mikä on erityisesti keskittymisvaikeuksia ja ylivilkkautta omaaville hyvin tyypillistä, voidaan oppimista tukea vihjeillä tai helpottavilla rakenteilla. (Määttä, 2020).

Opettaja voi tarkastella koulutehtäviä myös psyykkisten perustarpeiden kautta. Opettajan on hyvä pystyä perustelemaan tehtävien merkityksellisyys sekä liittää ne konkreettisesti oppilaiden arkipäiväiseen elämään. Oppilaille olisi hyvä olla mahdollisuus tehdä valintoja tehtäviä tehdessä. Tämä tuo oppilaille vastuuta ja parhaimmillaan myös koulu yhteisöön

yhteenkuulumisen tunnetta. Onnistumiset tulisi mahdollistaa, jotta oppilas voi saada motivaatiota vahvistavia onnistumisen kokemuksia. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa ryhmätyöt. Tehtävissä on kuitenkin tärkeää huomioida oppilaiden näkökulma sekä selkeä rakenne. (Määttä, 2020).

Opetushallinnon (luettu 19.3.2025) mukaan kodin ja koulun yhteistyö on merkittävä tuki oppilaan motivoimisen kannalta. ”Kodin ja koulun yhteistyössä lähtökohta on oppilaan hyvä, turvallinen arki sekä oppimistavoitteiden ja opiskelumotivaation tukeminen” (Opetushallitus, luettu 19.3.2025). Korhonen ja Lavonen (2014) ovat tutkineet oppilaiden, joiden vanhemmat ovat aktiivisesti vuorovaikutuksessa koulun kanssa, olevan yleisesti motivoituneempia oppimaan kuin he, joiden vanhemmat eivät pidä tiivistä yhteistyötä koulun kanssa.

3 Menetelmät

Tutkimuskutsu lähetettiin kymmenelle luokanopettajalle muutamalta eri paikkakunnalta Suomesta, lähinnä Pirkanmaan, Satakunnan ja Uudenmaan alueilta. Kutsuun sisällytettiin saatekirje, tietosuojailmoitus sekä linkki Webropol-kyselyyn. Tutkimukseen kutsutut valittiin mukavuusotannalla, eli tutkimukseen kutsutut luokanopettajat ovat tutkijoille entuudestaan tuttuja. Luokanopettajat työskentelevät tutkijoille eri yhteyksistä tutuissa kouluissa. Tutkimukseen kutsutuista jokainen on työskennellyt vähintään vuoden luokanopettajana. Mukana kutsutuissa on luokanopettajia, jotka työskentelevät määräaikaisena, mutta mukana on myös virassa työskenteleviä.

3.1 Aineiston keruu

Tutkimus toteutettiin lomakehaastatteluna, eli tutkimukseen osallistuville lähetettiin Webropol-verkkokyselylomake (Liite 1), jonka kautta he vastasivat kirjallisesti kysymyksiin. Soinisen (1995) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan käyttää kyselylomakemenetelmää, kun halutaan selvittää valitun otoksen ominaispiirteitä, uskomuksia tai mielipiteitä. Kyselylomakkeet lähetettiin tammikuussa 2025 ja osallistujat saivat vastata kyselyyn itselleen sopivana ajankohtana. Anonyymi kyselylomake muodostui 13 avoimesta kysymyksestä, jotka muodostettiin tutkimusongelman pohjalta. Kysymykset liittyivät yleisesti oppilaiden motivointiin ja syventyivät ylivilkkaiden sekä keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivointiin. Aineiston keruussa käytetyt kysymykset pyrittiin muotoilemaan mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti, ja osallistujille annettiin mahdollisuus tarvittaessa kysyä lisätietoja tutkimuksesta sähköpostin välityksellä. Lomakehaastattelu valikoitui tutkimusmenetelmäksi, sillä tällä menetelmällä osallistujilla oli mahdollisuus perehtyä syvällisemmin kysymyksiin ja tuoda omat näkemyksensä laajemmin esille. Kyselylomake, jolla aineisto on kerätty, on liitetty tutkimuksen liitteisiin (Liite 1).

Tutkimus oli laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus, jonka tavoitteena oli ymmärtää tarkasti tutkittavan ilmiön laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä. Hirsjärvi ja kollegat (2009) kuvaavat kvalitatiivisen tutkimuksen eroavan määrällisestä tutkimuksesta siinä, että se keskittyy ilmiöiden ymmärtämiseen ja tulkintaan sen sijaan, että se pyrkisi yleistämään tuloksia laajalle väestölle. Laadullinen tutkimus valikoitui lähestymistavaksi tähän tutkimukseen, sillä

tavoitteena oli ymmärtää luokanopettajien näkemyksiä ja keinoja ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnista.

3.2 Luotettavuus ja eettisyys

Kyselyyn vastasi kuusi luokanopettajaa eri Suomen paikkakunnilta. Tutkimukseen osallistuvien luokanopettajien opettavat luokat jakautuvat tasaisesti 1.–6. luokkien välille. Osallistuneet ovat työskennelleet luokanopettajana 1–15 vuotta. Tämä tasapaino mahdollisti sen, että tutkimuksessa voidaan tarkastella eri-ikäisten oppilaiden kanssa työskentelevien opettajien kokemuksia ja käytäntöjä. Eri luokka-asteiden opettajat voivat kohdata erilaisia haasteita ja hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä, joten monenlaiset pedagogiset lähestymistavat ja näkökulmat tulevat esiin.

Karjalaisen ja kollegoiden (2002) mukaan osallistujalta on hankittava suostumus, mikä tarkoittaa sitä, että osallistujalla on tieto, mikä on tutkimuksen tarkoitus, sekä oikeus peruuttaa tutkimukseen osallistuminen missä vaiheessa tahansa.

Tutkimuskutsun mukana lähetetyn saatekirjeen ja tietosuojailmoituksen yhteydessä tutkimukseen osallistuva sai kattavan tiedon tutkimuksen tarkoituksesta, sekä eettisyydestä. Tässä vaiheessa kutsutulla oli täysi päätösvalta, haluaako osallistua tutkimukseen. Saatekirjeessä kutsutuille luokanopettajille ilmoitettiin, että he voivat jättää kyselyyn vastaamisen kesken.

Karjalaisen ja kollegoiden (2002) mukaan tutkijan tulee huolehtia osallistujien yksityisyyden säilymisestä koko tutkimuksen ajan. Myös henkilötietoja tulee käsitellä luottamuksellisesti ja erityisesti esimerkiksi haastatteluista kerättyjen tietojen tulee olla anonymisoituja (Karjalainen ym., 2002). Tässä tutkimuksessa tutkimukseen osallistuneiden identiteetti pysyi salassa, sillä Webropol-järjestelmä ei kerännyt osallistujien henkilökohtaisia tunnistetietoja, kuten nimeä, tai sähköpostiosoitetta. Vastausten analysointivaiheessa ei ollut mahdollista yhdistää yksittäisiä vastauksia tiettyihin henkilöihin. Osallistujille kerrottiin etukäteen, että tutkimus on nimettömänä, ja että heidän vastauksensa käsitellään luottamuksellisesti.

3.3 Aineiston analysointi

Hankittua aineistoa analysoitiin vertaamalla osallistujien vastauksia keskenään, sekä vertaamalla niitä aiempiin tutkimuksiin aiheesta. Tutkimukseen osallistuneiden vastauksia avataan tutkimuksen tulososiossa. Aineistoa analysoitiin sisällönanalyysinä. Tuomi ja Sarajärvi (2018) määrittelevät sisällönanalyysin keskeisenä menetelmänä, jonka avulla pyritään saamaan ilmiöstä tiivistetty ja yleisessä muodossa oleva kuvaus. Sisällönanalyysille tyypillistä on tutkimusaineiston pilkkominen osiin sekä kategorisointi (Tuomi ja Sarajärvi, 2022). Sisällönanalyysin avulla voidaan luokitella ja järjestää aineistoa teemoittain ja tarkastella, miten opettajat kuvaavat omia kokemuksiaan ja käsityksiään motivoinnista.

Tuloksista luotiin Excel-taulukon, jossa jokainen kysymys vastauksineen oli omalla taulukkovälilehdellään. Vastauksista lähdettiin värikoodaamaan yhtäläisyyksiä. Näistä yhtäläisyyksistä muodostettiin kaksi uutta taulukkoa: toisesta löytyi konkreettiset motivoinnin keinot neljässä kategoriassa ja toisesta opettajien näkemykset ilmiöstä kolmessa kategoriassa. Konkreettisten motivoinnin keinojen taulukon neljä kategoriata olivat oppimisympäristö, palkitseminen, kannustus sekä henkilökohtainen tuki. Näihin kategorioihin sijoittelimme vastauksista nousseita keinoja. Opettajien näkemyksien taulukon kolme kategoriata olivat tukipalvelut, opettajan rooli sekä kodin ja koulun yhteistyö. Kategorioihin sijoiteltiin vastanneiden esille nostamia mainintoja näistä aiheista. Näiden kategorioiden pohjalta vastauksia lähdettiin analysoimaan verraten aikaisempiin tutkimuksiin aiheesta. Kategorioidut taulukot löytyvät tulososioista (Taulukko 1 & Taulukko 2).

4 Tulokset

4.1 Konkreettiset motivoinnin keinot

Tulosten pohjalta nousseet konkreettiset motivoinnin keinot jakautuvat neljään pääkategoriaan, jotka ovat oppimisympäristö, palkitseminen, kannustus, sekä henkilökohtainen tuki (Taulukko 1). Oppimisympäristö-kategoriassa keskitytään oppimisympäristön vaikutuksiin oppilaiden oppimismotivaatioon. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan luokkahuonetta sekä luokan ilmapiiriä. Palkittaminen-kategoriassa käsittelee palkittamista motivoinnin keinona. Kannustus-kategoriassa käsitellään vastauksissa mainittuja kannustamisen keinoja ja niiden vaikutusta oppilaan motivaatioon sekä oppimiseen. Henkilökohtainen tuki -kategoria keskittyy oppilaan henkilökohtaisen tuen muotoihin ja tuen vaikutukseen motivaation kannalta.

Taulukko 1: Konkreettiset motivoinnin keinot

Oppimisympäristö	Palkitseminen	Kannustus	Henkilökohtainen tuki
Työrauha	Pistekeräys (tarrat, helmet, tsemppivihot)	Kehuminen aina, kun mahdollista	Tehtävien pilkkominen osiin
Erityisopettajan luokka (rauhottumisen kannalta)	Palkintotunti	Onnistumisten sanoitus	Vaatiminen / lempeä vaatiminen
Rauhoittuminen ja rentoutuminen		Jatkuva kannustus työskennellessä	Tavoitteiden asettaminen
Monipuoliset ja vaihtelevat tehtävät		Lämmin opettajaoppilassuhde	eriyttäminen
rutiinit		Virheiden salliminen	Keskustelu oppilaan kanssa
		Kannustava ja myönteinen kieli	Osaamisen sanoittaminen
		Oppilaan vahvuuksien tunnistaminen ja sanoittaminen	Oppilaan osallistaminen tavoitteiden asettamiseen
			Tukipalvelut
			Yhteistyö vanhempien kanssa

4.1.1 Oppimisympäristö

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että oppimisympäristön tekijät vaikuttavat merkittävästi oppilaiden oppimismotivaatioon ja käyttäytymiseen. Tutkimukseen osallistuneet luokanopettajat korostavat työrauhan merkitystä luokassa, sillä rauhallinen ja häiriötön ympäristö tukee erityisesti ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden oppimista. Vastausten mukaan hallittu luokkahuoneympäristö edistää keskittymistä ja vähentää levottomuutta, mikä puolestaan parantaa oppimistuloksia ja tukee oppilaiden hyvinvointia. Eräs vastaaja mainitsi oppimisympäristöihin liittyen seuraavaa: “Oppimisympäristö sellainen, että mahdollistaa tavoitteen saavuttamisen”

Erityisopettajan tuki nousi tutkimuksessa tärkeäksi tukitoimeksi etenkin niiden oppilaiden kohdalla, joilla on haasteita keskittymisen hallinnassa. Erityisopettajan oma luokka koettiin rauhoittumispaikaksi, jossa oppilaat saavat yksilöllisempää tukea ja työskentelyrauhaa. Yleisestikin rauhoittumisen ja rentoutumisen mahdollisuudet nousivat esiin useissa vastauksissa. Kyselyyn vastanneet kuvasivat, kuinka pienet tauot, syvähengitysharjoitukset ja rentoutumistekniikat voivat tukea oppilaiden jaksamista ja keskittymistä.

Oppimisympäristön monipuolisuus nousee vastauksissa keskeiseksi tekijäksi, jolla on vaikutus oppilaiden motivaatioon ja keskittymiseen. Luokanopettajat pyrkivät hyödyntämään vaihtelevia työskentelytapoja, kuten ryhmätöitä, käsillä tekemistä ja liikunnallisia tehtäviä. Monipuoliset menetelmät vastaavat erilaisten oppijoiden tarpeisiin ja auttavat ylläpitämään oppimisen iloa. Lisäksi selkeät ja johdonmukaiset rutiinit tukevat oppilaiden keskittymistä ja luovat turvallisuuden tunnetta. Luokanopettajat korostavat, että ennakoitavat päivärutiinit helpottavat oppilaiden siirtymää tehtävästä toiseen ja auttavat heitä hahmottamaan päivän kulkua. Erityisesti ylivilkkaiden oppilaiden kohdalla säännöllisyys ja ennakoitavuus vähentävät levottomuutta ja edistävät oppimisrauhaa.

4.1.2 Palkitseminen

Palkitseminen motivoinnin keinona nousi esiin kyselylomakkeen vastauksissa monessa eri yhteydessä. Tutkimukseen osallistuneet luokanopettajat mainitsivat muutamia erilaisia palkitsemisen keinoja, joita ovat käyttäneet niin yleisesti luokassa kuin erityisesti keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden kanssa. Näitä mainittuja palkitsemisen keinoja ovat esimerkiksi pistekeräykset joko koko luokan yhteisenä tai yksilöllisenä. Pistekeräyksellä

tarkoitetaan esimerkiksi helmien keräämistä hyvin menneestä oppitunnista. Tietystä määrästä helmiä seuraa jokin palkinto, esimerkiksi elokuvatunti.

Tulosten perusteella keskittymishäiriöisten ja ylivilkkaiden oppilaiden palkitseminen ei eronnut juurikaan muista oppilaista. Osa vastanneista mainitsi palkitsevansa yksilöllisesti keskittymishäiriöisiä oppilaita esimerkiksi tauottamalla oppimista tarpeen tullen. Tuloksista nousi esiin myös mainintoja siitä, että keskittymishäiriöiset ja ylivilkkaat oppilaat saattavat joskus ansaita palkintonsa hieman helpommin verraten muihin luokan oppilaisiin.

4.1.3 Kannustus

Kyselylomakevastauksista nousi esiin useita kannustukseen liittyviä tekijöitä, jotka vastaajat kokevat merkittäviksi oppilaiden motivoimisen tukemisessa. Vastaajat pitivät tärkeänä kehumista aina, kun siihen on mahdollisuus. Kehuminen nähtiin erityisen merkityksellisenä ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden kohdalla, sillä he voivat usein kohdata haasteita oppimistilanteissa. Kehut ja positiivinen palaute auttavat heitä tuntemaan itsensä arvostetuiksi ja kykeneviksi suoriutumaan tehtävistään. Erään kyselyyn vastanneen vastauksessa on mainittu seuraavaa: “Pidän tärkeänä motivoinnin keinona jatkuvaa kannustamista ja palautteen antamista. Pienetkin onnistumiset on tärkeä huomioida.”

Tutkimukseen osallistuneet luokanopettajat nostivat esiin myös onnistumisten sanoittamisen merkityksen. Pelkkä kehu ei aina riitä, vaan oppilaille on tärkeää konkretisoida, missä he onnistuivat ja miksi. Tämä auttaa oppilasta ymmärtämään edistymisensä ja vahvistaa pystyvyyden tunnetta. Tällainen tarkempi palaute tukee oppilaan itsetuntoa ja voi innostaa häntä jatkamaan yrittämistä, mikä on tärkeää keskittymisvaikeuksia omaaville oppilaille. Vastauksissa korostui myös jatkuvan kannustuksen merkitys työskentelyn aikana. Opettajat kokivat, että pelkkä lopputuloksen arviointi ei riitä, vaan oppilasta tulisi rohkaista jo prosessin aikana. Erityisesti ylivilkkaat ja keskittymisen kanssa kamppailevat oppilaat hyötyvät jatkuvasta palautteesta, joka pitää heidän motivaationsa yllä ja auttaa heitä löytämään keinoja pitkäjänteisempään työskentelyyn.

Useat opettajat painottivat lämpimän ja luottamuksellisen opettaja–oppilassuhteen merkitystä. Kun oppilas tuntee, että opettaja välittää hänestä ja arvostaa hänen panostaan, hän on todennäköisemmin motivoitunut oppimaan ja uskaltaa kohdata haasteita. Opettajat kertoivat pyrkivänsä osoittamaan oppilaille, että heidän hyvinvointinsa ja kehityksensä on tärkeää.

Vastausten perusteella useat pyrkivät myös luomaan luokkahuoneeseen ilmapiirin, jossa virheet ovat sallittuja ja niistä voi oppia. Pelko epäonnistumisesta voi kyselyyn vastanneiden mukaan heikentää keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden motivaatiota, minkä vuoksi on tärkeää, että oppilas kokee olonsa turvalliseksi yrittäessään uusia asioita. Opettajat pyrkivät vähentämään tätä painetta esimerkiksi muistuttamalla oppilaita siitä, että virheet ovat luonnollinen osa oppimisprosessia ja tarjoavat mahdollisuuden kehittyä.

Kannustavan ja myönteisen kielen käyttö nousi esiin monien opettajien vastauksissa. He kertoivat kiinnostavansa huomiota siihen, millaisia sanavalintoja he käyttävät oppilaiden kanssa keskustellessaan. Negatiivisten ilmauksien sijaan he pyrkivät muotoilemaan palautteen kannustavasti ja rakentavasti. Kyselyyn vastanneet toivat esiin oppilaiden vahvuuksien tunnistamisen ja sanoittamisen merkityksen. He pyrkivät aktiivisesti huomaamaan jokaisen oppilaan yksilölliset vahvuudet ja tuomaan ne esiin. Tämä nähdään erityisen tärkeänä keskittymisvaikeuksien kanssa kamppaileville oppilaille, joilla saattaa olla aiempia negatiivisia kokemuksia koulutyöstä.

4.1.4 Henkilökohtainen tuki

Oppilaan henkilökohtainen tuki nähtiin tulosten perusteella merkityksellisenä erityisesti ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoimisessa. Henkilökohtaisesta tuesta mainittiin muutamia eri tuen muotoja. Näistä tukimuodoista suuri osa kohdistui luokassa tapahtuvaan oppilaan oppimisen tukemiseen. Lisäksi mainittiin koulussa käytettäviä tukipalveluja.

Tukimuodoista tehtävien osiin pilkkominen mainittiin useassa yhteydessä. Tällä tarkoitetaan suurien ja vaikealta tuntuvien tehtäväkokonaisuuksien jakamista pienempiin osioihin. Näin oppilaalle muodostuu askel kerrallaan saavutettavia etappeja, joihin voi olla helpompi motivoitua. Tähän liittyen vastanneet mainitsivat myös eriyttämisen eli opetuksen mukauttamisen oppilaan taitotason mukaan. Tehtävien lisäksi kyselyyn vastanneet mainitsivat osiin pilkkomisen myös tavoitteiden asettamisen yhteydessä. Osallistujat pilkkovat tavoitteita oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan niin, että ne ovat saavutettavissa. Yksi vastanneista ilmaisi tavoitteiden pilkkomista seuraavasti: “Tosi yksilöllistä eli riippuu paljon oppilaasta, mutta tavoite sinänsä saattaa olla sama kuin muilla, se vain pilkotaan osiin”. Oppilaan

osallistaminen tavoitteiden asettamisessa sai myös mainintoja. Tämä tarkoittaa oppilaan kanssa keskustelemista oppilaan omasta osaamisesta oppilasta kuunnellen.

Oppilaan tavoitteiden saavuttamista vastanneet mainitsivat seuranneen keskustelemalla oppilaan kanssa. Näissä keskusteluissa sekä oppimisessa ylipäätään oppilaan osaamisen sanoittaminen nähtiin tärkeänä. Näin oppilas pystyy suuntaamaan oppimistaan sekä huomaamaan onnistumisensa. Keskusteluihin ja yleisesti vuorovaikutukseen ylivilkkaan oppilaan kanssa mainittiin vaatiminen ja erityisesti lempeä vaatiminen. Sopivan tasoisella vaatimisella oppilas pystyy tavoittelemaan heille asetettuja tavoitteita.

Henkilökohtaiseen tukeen liittyen tuloksista nousi myös koulun tukipalveluiden käyttö sekä yhteistyö vanhempien kanssa. Koulun tukipalveluista mainittiin koulupsykologi, -kuraattori sekä erityisopettaja. Erityisesti erityisopettajaa käytettiin ylivilkkaiden oppilaiden tukemisessa, jotta heille voitiin mahdollistaa rauhallisempi oppimisympäristö sekä yksilöllisempi tuki oppitunnilla. Yhteistyössä vanhempien kanssa vastanneet pitivät erityisen tärkeänä viestinnän sujuvuutta molempiin suuntiin. Viestinnän keinoja käytettiin Wilma-viestejä, sähköposteja sekä puheluita tapaamisten ohella.

4.2 Opettajien näkemykset ilmiöstä

Konkreettisten motivoinnin keinojen lisäksi tuloksista saatiin luokanopettajien käsityksiä ja näkemyksiä yleisesti ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnista. Nämä käsitykset jaettiin kolmeen eri kategoriaan, joiden kautta näkemyksiä tarkastellaan. Kolme kategoriaa ovat tukipalvelut, opettajan rooli sekä kodin ja koulun yhteistyö (Taulukko 2). Tukipalveluilla tarkoitetaan esimerkiksi erityisopettajan tai muiden koulun asiantuntijoiden käyttöä oppilaan tukemisessa. Opettajan roolissa tarkoitetaan tässä luokanopettajien näkemyksiä opettajan roolin merkityksestä oppilaan motivoinnin kannalta. Erityisesti tätä käsitellään ylivilkkaan ja keskittymisvaikeuksia omaavan oppilaan motivoinnin näkökulmasta. Kodin ja koulun yhteistyöllä tarkoitetaan luokanopettajien näkemyksiä yhteistyöstä oppilaan vanhempien kanssa.

Taulukko 2: Opettajien näkemykset ilmiöstä

Tukipalvelut	Opettajan rooli	Kodin ja koulun yhteistyö
Yhteistyö lapsen parhaaksi	Erittäin tärkeä	Tiivis yhteistyö
Erityisopettaja tärkeä tuki	Oppilaantuntemus (haasteet, vahvuudet, osaamisen tunnistaminen jne.)	Luottamuksellisuus
	Työrauhan mahdollistaminen	
	Itseohjautuvuuden vahvistaminen	
	Opettajaoppilassuhteet (opettajan läsnäolo tärkeää)	

4.2.1 Tukipalvelut

Luokanopettajat korostivat vastauksissaan laaja-alaista yhteistyötä oppilaan tukemisessa. Vastauksista kävi ilmi, että tehokas motivointi edellyttää avointa vuorovaikutusta niin koulun kuin muiden asiantuntijoiden, kuten koulupsykologien ja -kuraattorien, kanssa. Erityisesti moni vastaaja koki, että oppilashuoltoryhmän tarjoama moniammatillinen tuki auttaa hahmottamaan oppilaan tilanteen kokonaisvaltaisemmin ja suunnittelemaan tukitoimia, jotka palvelevat sekä oppilaan hyvinvointia että oppimista. Yhden vastaajan vastauksesta käy ilmi laaja-alaisen yhteistyön tarkoitus: ”Teemme yhteistyötä lapsen parhaaksi.”

Erityisopettajan rooli nousi esiin merkittävänä tukena luokanopettajille. Kyselyyn vastanneista kaikki toivat erityisopettajan tuen esiin. Erityisopettajien osaamista ja tukea pidettiin keskeisenä resurssina, joka auttaa sekä oppilaan yksilöllisten tarpeiden tunnistamisessa että opetusstrategioiden kehittämisessä. Yhteistyö erityisopettajan kanssa mahdollistaa eriytetyn opetuksen suunnittelun ja toteutuksen, mikä auttaa kohdentamaan tukea juuri oppilaan tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan rooli koetaan arvokkaana myös oppilaan motivaation vahvistamisessa, sillä yksilöllisesti suunnitellut tukitoimet ja pedagogiset ratkaisut helpottavat oppilaan koulunkäyntiä ja vahvistavat onnistumisen kokemuksia. Lisäksi moni opettaja kokee, että yhteistyö erityisopettajan kanssa auttaa heitä kehittämään uusia pedagogisia ratkaisuja, jotka tukevat ylivilkkausta ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden oppimista tehokkaammin. Osa opettajista toivat esille, että erityisopettajan tuki ei ole aina riittävää esimerkiksi resurssipulan takia.

4.2.2 Opettajan rooli

Vastausten perusteella vastanneet luokanopettajat kokivat opettajan roolin motivoijana erittäin tärkeänä, niin ylivilkkaiden oppilaiden kuin muidenkin oppilaiden motivoinnissa. Keskeisenä tekijänä erityisesti ylivilkkaiden oppilaiden motivoinnissa pidettiin oppilaantuntemusta. Vastanneet luokanopettajat korostivat oppilaiden haasteiden ja vahvuuksien tunnistamista sekä yksilöllisten, että luokkatason osaamisalueiden huomioimista. Nämä tavat auttavat mukauttamaan opetusta siten, että oppilaille on mahdollisuus onnistumisen kokemuksiin ja sitä kautta parempaan oppimismotivaatioon. Olennaisena tekijänä nähtiin myös työrauhan mahdollistaminen, sillä selkeät toimintamallit ja strukturoitu oppimisympäristö tukevat erityisesti ylivilkkaiden oppilaiden keskittymistä ja oppimista.

Itseohjautuvuus nähtiin vastausten perusteella myös tärkeänä keinona oppilaiden motivaation lisäämisessä. Oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa omaan oppimiseensa ja mahdollisuus tehdä valintoja oppimiseen liittyen, voi parantaa heidän sitoutumistaan ja motivaatiotaan koulutyöhön. Tämän lisäksi opettaja–oppilassuhteen laatu nousi esiin merkittävänä motivaatiotekijänä. Opettajan läsnäolo, ymmärtäväinen kohtaaminen ja kannustava asenne auttavat luomaan turvallisen ja myönteisen oppimisympäristön, joka tukee myös ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden oppimista ja motivaatiota.

4.2.3 Kodin ja koulun yhteistyö

Kyselyyn vastanneiden luokanopettajien näkemykset ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnista toivat esiin kodin ja koulun yhteistyön merkityksen. Opettajat kokivat, että oppilaiden oppimismotivaation tukeminen edellyttää tiivistä ja avointa yhteistyötä huoltajien kanssa. Keskeisiksi teemoiksi nousivat tiiviin yhteistyön hyödyt sekä luottamuksen rakentamisen tärkeys.

Opettajien vastauksista ilmeni, että tiivis ja säännöllinen yhteistyö kodin ja koulun välillä on yksi tärkeimmistä keinoista tukea ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden oppimismotivaatiota. Opettajat kokivat, että silloin kun kodin ja koulun välillä on sujuva tiedonkulku, on helpompaa löytää yhteisiä keinoja oppilaan tukemiseksi ja välttää ristiriitaisia

toimintamalleja. Usea kyselyyn vastannut opettaja korosti, että arjen haasteisiin puuttuminen varhaisessa vaiheessa on helpompaa, kun yhteistyö perheen kanssa on jatkuvaa eikä rajoitu vain yksittäisiin tapaamisiin. He toivat esiin, että tehokkaassa yhteistyössä perheiden kanssa käytetään erilaisia keinoja, kuten säännöllisiä Wilma-viestejä, puhelinkeskusteluja, tapaamisia sekä joustavia tapaamisjärjestelyjä, jotka mahdollistavat huoltajien osallistumisen koulun arkeen.

Luokanopettajat kokivat luottamuksen rakentamisen kodin ja koulun välillä keskeisenä tekijänä yhteistyön onnistumiselle. Heidän mukaansa huoltajat ovat usein motivoituneempia osallistumaan koulun kanssa tehtävään yhteistyöhön, kun he kokevat tulevansa kuulluiksi ja arvostetuiksi lastensa asiantuntijoina. Opettajat painottivat, että avoin ja arvostava vuorovaikutus huoltajien kanssa auttaa luomaan yhteistyölle pohjan, jossa molemmat osapuolet voivat tuoda esiin huolenaiheensa ja kehittää yhdessä ratkaisuja. Erityisen tärkeänä opettajat pitivät sitä, että yhteistyö perustuu luottamukseen, eikä pelkästään ongelmatilanteisiin puuttumiseen. Yksittäinen vastaaja toi vastauksessaan esiin: “Luon luottamukselliset ja avoimet välit vanhempiin. Kerron rehellisesti mitä koulussa tapahtuu, mutta en jokaisesta pienestä "rasahduksesta"”.

Vastanneiden kokemuksen mukaan kodin ja koulun välinen yhteistyö toimii parhaiten, kun se on jatkuvaa ja kattaa myös positiivisen palautteen ja onnistumisten jakamisen. Useat opettajat korostivat, että luottamuksen rakentuminen vaatii aikaa ja vaivannäköä, mutta sillä on suora vaikutus siihen, kuinka hyvin oppilasta voidaan tukea koulussa.

5 Pohdinta

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, millaisia keinoja luokanopettajat käyttävät ylivilkkaisten ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivointiin sekä millaisia käsityksiä heillä on ilmiöstä. Tulokset osoittivat, että motivoinnin keinot voidaan jakaa neljään pääluokkaan: oppimisympäristön merkitys, palkitseminen, kannustus ja henkilökohtainen tuki. Lisäksi opettajien käsitykset korostivat tukipalveluiden merkitystä, opettajan roolia sekä kodin ja koulun yhteistyötä.

5.1 Tulosten yhteenveto

5.1.1 Keinoja oppilaiden motivoimiseksi

Teoriaosuudessa esiteltyt motivaatioteoriat tukevat tutkimuksemme tuloksia. Esimerkiksi Ruohotien (1998) ja Peltosen & Ruohotien (1992) mukaan motivaatio voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon, ja nämä molemmat näkökulmat näkyivät tutkimukseen osallistuneiden opettajien vastauksissa. Opettajat kokivat tärkeäksi luoda oppimisympäristön, joka tukee sisäistä motivaatiota, esimerkiksi tarjoamalla vaihtelevia ja mielenkiintoisia tehtäviä sekä mahdollistamalla onnistumisen kokemuksia. Samalla ulkoiset motivaatiokeinot, kuten palkitseminen ja kannustaminen, nousivat esiin tärkeinä välineinä erityisesti keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden kohdalla.

Teoreettinen viitekehys osoitti myös, että oppilaan uskomukset omista kyvyistään vaikuttavat merkittävästi motivaatioon (Blackwell ym., 2007; Moser ym., 2011). Tämä näkyi myös tutkimustuloksissa, joissa opettajat korostivat onnistumisten sanoittamisen merkitystä. Samalla opettajan rooli tuli esille tärkeänä tekijänä oppilaiden motivoinnin kannalta, mikä on linjassa Rattanan ja kollegoiden (2012) tutkimuksen kanssa. Opettajan kannustava ja myönteinen asenne voi edistää kehittyvän ajattelutavan syntymistä ja vahvistaa oppilaan oppimismotivaatiota.

Käypä hoito -suositus (2019) korostaa, että ADHD-oireet voivat lieventyä motivoivassa ja selkeässä ympäristössä. Tämä näkyi tutkimustuloksissamme siten, että opettajat mainitsivat selkeiden rutiinien, oppimisympäristön muokkaamisen ja erityisopettajan tuen merkityksen. Myös Morsinkin ja kollegoiden (2021) tutkimus ADHD:n ja itsemääräämisteorian yhteydestä tukee havaintojamme, sillä tutkimukseen osallistuneet opettajat korostivat oppilaan autonomian ja onnistumisen kokemusten tärkeyttä motivaation ylläpitämisessä.

5.1.2 Ilmiö luokanopettajien näkökulmasta

Tutkimuksemme tulokset korostivat opettajan roolin merkitystä oppilaan motivaation tukemisessa. Tämä vastaa Rattarin ja kollegoiden (2012) tutkimusta, jonka mukaan opettajan asenne ja kommunikaatio voivat vaikuttaa oppilaiden uskomuksiin omista kyvyistään. Vastanneet luokanopettajat pitivät tärkeänä kehumista, onnistumisten sanoittamista ja jatkuvaa kannustusta, mikä on yhteneväistä myös Peltosen & Ruohotien (1992) näkemyksen kanssa siitä, että oppimismotivaatiota voidaan vahvistaa tarjoamalla oppilaalle positiivista palautetta ja realistisia tavoitteita.

Henkilökohtaisen tuen merkitys nousi esiin keskeisenä keinona erityisesti keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden kohdalla. Tämä liittyy Blackwellin ja kollegoiden (2007) ja Moserin kollegoiden (2011) havaintoihin siitä, että oppilaan omat uskomukset oppimiskyvystään vaikuttavat merkittävästi hänen motivaatioonsa. Kyselyyn vastanneet luokanopettajat pyrkivät tukemaan oppilaita tehtävien osittamisella ja tavoitteiden pilkkomisella, jotta onnistumisen kokemukset olisivat saavutettavissa.

Oppilaantuntemus nousi tutkimustuloksissa keskeiseksi tekijäksi erityisesti ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden motivoinnissa. Opettajien vastauksista kävi ilmi, että oppilaan tunteminen auttaa kohdentamaan motivointikeinoja tehokkaammin. Tämä vastaa Peltonen ja Ruohotien (1992) näkemystä, jonka mukaan oppilaan persoonan tunnistaminen on keskeistä, jotta opettaja osaa valita sopivat motivointikeinot. Lisäksi tutkimuksen tulokset tukivat Hellströmin (2008) ajatusta siitä, että opetuksen onnistuminen edellyttää sekä yksittäisten oppilaiden että koko luokan tuntemusta. Opettajien vastauksissa korostui, että motivaation tukeminen ei rajoitu vain yksittäisiin oppilaisiin, vaan se liittyy myös luokan dynamiikkaan ja ryhmän toimivuuteen.

Tutkimukseen osallistuneet opettajat pitivät kodin ja koulun yhteistyötä tärkeänä osana oppilaan motivaation tukemista. Tämä vahvistaa Korhosen ja Lavosen (2014) tutkimuksen havaintoa siitä, että vanhempien aktiivinen osallistuminen koulutyöhön tukee oppilaan motivaatiota. Osallistuneet luokanopettajat kokivat, että avoin ja tiivis kommunikaatio vanhempien kanssa auttaa oppilaan kokonaisvaltaista tukemista ja estää väärinymmärryksiä kodin ja koulun välillä.

5.2 Tutkimuksen merkityksellisyys

5.2.1 Merkityksellisyys

Tämä tutkimus on merkityksellinen erityisesti perusopetuksen luokanopettajille, sillä se tarjoaa käytännönläheistä tietoa ja konkreettisia keinoja ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden motivointiin. Monet opettajat kohtaavat työssään näitä haasteita, ja tutkimuksen tulokset voivat auttaa heitä kehittämään pedagogisia käytäntöjään tukemaan oppilaiden oppimismotivaatiota. Lisäksi tutkimus voi olla hyödyllinen erityisopettajille ja oppilashuollon ammattilaisille, kuten koulupsykologeille ja -kuraattoreille, jotka työskentelevät oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Nämä ammattilaiset voivat hyötyä myös tutkimuksen esittämistä konkreettisista motivoinnin keinoista. Teoreettinen viitekehys voi luoda myös alan ammattilaisille syvempää käsitystä ylivilkkäudesta, keskittymisvaikeuksista, motivaatiosta ja niiden syy-seuraussuhteista. Tämä voi auttaa kehittämään omaa ammattitaitoa ja laajentamaan näkemyksiä.

Tutkimus on myös tärkeä opetuksen kehittämisen näkökulmasta. Koulutuksen järjestäjät ja opetussuunnitelmien laatijat voivat hyödyntää tutkimuksen tuloksia luodessaan kouluihin tukimalleja ja pedagogisia linjauksia, jotka huomioivat paremmin ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksista kärsivien oppilaiden tarpeet. Valtakunnallisella tasolla tästä tutkimuksesta voi olla hyötyä koulun tukipalveluita kehitettäessä. Tutkimus voi osoittaa erilaisia tarpeita ja näkökulmia, jotka tulisi ottaa huomioon kehitysehdotuksissa.

Lisäksi tutkimuksella on merkitystä oppilaiden vanhemmille ja huoltajille. Kodin ja koulun yhteistyö on tärkeässä roolissa oppilaan oppimisen tukemisessa, ja tutkimus voi auttaa huoltajia ymmärtämään, millaiset tekijät vaikuttavat lapsen motivaatioon sekä miten he voivat kotona tukea lapsensa koulunkäyntiä. Tutkimuksen avulla ylivilkkään ja keskittymisvaikeuksia omaavan lapsen vanhemmat voivat saada myös laajemman käsityksen siitä, mikä vaikuttaa lapsensa käytökseen. Tämän tiedon avulla vanhemmilla voi olla parempi mahdollisuus tukea myös lapsensa motivaation rakentumista sekä yleisesti oppimista.

5.2.2 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimus toi esiin arvokkaita havaintoja, mutta otoskoko oli kuitenkin rajallinen. Mahdollisissa jatkotutkimuksissa olisi hyödyllistä tarkastella aihetta useammasta eri näkökulmasta syventääkseen ymmärrystä siitä, mitkä menetelmät ovat kaikkein tehokkaimpia ja miten ne vaikuttavat oppilaiden oppimismotivaatioon. Jatkotutkimuksissa otoskoko tulisi olla myös suurempi. Nämä jatkotutkimukset voisi toteuttaa myös perinteisenä haastattelututkimuksena, jotta vastaajien vastauksia olisi mahdollista tarkentaa tutkijoiden kysymyksillä. Lomakehaastattelulla tähän ei ollut mahdollisuutta.

Tärkeä jatkotutkimuksen suunta olisi tarkastella oppilaiden omia kokemuksia ja näkemyksiä motivointimenetelmistä. Oppilaiden omat näkökulmat voisivat tuoda esiin, mitkä keinot he itse kokevat toimiviksi ja miten erilaiset opetusmenetelmät vaikuttavat heidän oppimismotivaatioonsa. Tämä auttaisi opettajia kehittämään entistä yksilöllisempiä ja oppilaslähtöisempiä tapoja tukea keskittymisvaikeuksia omaavia oppilaita.

Toinen mahdollinen jatkotutkimuksen kohde olisi tarkastella koulun ja kodin yhteistyön vaikutusta oppilaiden motivaatioon. Tutkimuksemme osoitti, että tiivis yhteistyö huoltajien kanssa on keskeinen tekijä oppilaan tukemisessa, mutta olisi tärkeää selvittää tarkemmin, millaiset yhteistyön muodot ovat kaikkein vaikuttavimpia ja miten niitä voitaisiin kehittää entistä toimivammiksi.

Lähteet

ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavaisuudenhäiriö). Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecim, Suomen Lastenneurologisen yhdistys ry, Suomen Lastenpsykiatriyhdistys ja Suomen Nuorisopsykiatrinen yhdistys. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 2.10.2024). Saatavilla internetissä:

www.kaypahoito.fi

Blackwell, L. S., Trzesniewski, K. H., & Dweck, C. S. (2007). Implicit theories of intelligence predict achievement across an adolescent transition: A longitudinal study and an intervention. *Child Development*, 78, 246–263.

Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2009) *Tutki ja kirjoita*. Tammi.

Karjalainen, S., Launis, V., Pelkonen, R., & Pietarinen, J. (Toim.). (2002). *Tutkijan eettiset valinnat*. Gaudeamus.

Korhonen, T. & Lavonen, J. 2014. Tieto- ja viestintäteknikka kodin ja koulun yhteistyön tukena. Teoksessa H. Niemi & J. Multisilta (toim.) *Rajatön luokkahuone*. (s. 131-151) Jyväskylä: PS-kustannus

Morsink, S., Van der Oord, S., Antrop, I., Danckaerts, M., & Scheres, A. (2021). Studying motivation in ADHD: The role of internal motives and the relevance of self determination theory. *Journal of Attention Disorders*, 26(8), 1139–1158.

<https://doi.org/10.1177/10870547211050948>

Moser, J. S., Schroder, H. S., Heeter, C., Moran, T. P., & Lee, Y.-H. (2011). Mind your errors: Evidence for a neural mechanism linking growth mindset to adaptive posterror adjustments. *Psychological Science*, 22(12), 1484–1489.

<https://doi.org/10.1177/0956797611419520>

Määttä, S. Jyväskylän yliopisto. (2020). *Luku- ja kirjoitustaidon opas*. Saatavilla:

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/71265/LuKi_opas_WEB_10-18.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Määttä, S. (2020). Motivaatio ja oppiminen. Teoksessa S. Tuovila, L. Kairaluoma, & V. Majonen (toim.), *Luku- ja kirjoitustaidon pedagogikkaa yläkouluun* (s. 10–18). Lapin yliopisto. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-206-1>

Nurmi, J.-E. (2013). Motivaation merkitys oppimisessa. *Kasvatus*, 44(5), 548–554. Saatavilla:

https://peda.net/jyu/okl/ryhmat/multilete-2018/multilete/ha/nj2mmok455:file/download/a2ea51f695a54235394944728edf785ecdea9939/Nurmi_2013_motivaation%20merkitys%20oppimisessa_Kasvatus.pdf

Onatsu-Arvilommi, T., & Nurmi, J.-E. (2000). The role of task-avoidant and task-focused behaviours in the development of reading and mathematical skills during the first school year: A cross-lagged longitudinal study. *Journal of Educational Psychology*, 92(3), 478–491.

Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

Opetushallitus. (Luettu 19.3.2025) *Kodin ja koulun yhteistyö*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kodin-ja-koulun-yhteistyö>

Peltonen, M., & Ruohotie, P. (1992). *Oppimismotivaatio: Teoriaa, tutkimuksia ja esimerkkejä oppimishalukkuudesta*. Otava.

Porter, L. W., & Lawler, E. E. (1968). *Managerial attitudes and performance*. Irwin.

Rattan, A., Good, C., & Dweck, C. S. (2012). “It’s ok—not everyone can be good at math”: Instructors with an entity theory comfort (and demotivate) students. *Journal of Experimental Social Psychology*, 48, 731–737.

Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Edita.

Skalski, S., Pochwatko, G., & Balas, R. (2021). Impact of motivation on selected aspects of attention in children with ADHD. *Child Psychiatry & Human Development*, 52(4), 586–595. <https://doi.org/10.1007/s10578-020-01042-0>

Soininen, M. (1995). *Tieteellisen tutkimuksen perusteet*. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Vasalampi, K. (2022). *Näin motivoit oppimaan*. PS-kustannus.

6 Liitteet

Liite 1 Tutkimuskyselylomake 1 (2)

Kandidaatintutkielma,

Luokanopettajien käsityksiä ja keinoja ylivilkkaiden sekä keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnista

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Vastauksenne näkyvät meille nimettöminä, ja voit milloin vain keskeyttää kyselyyn vastaamisen. Vastaamalla hyväksyt, että vastauksiasi käytetään kandidaatintutkielmassa.

1. Kauanko olet työskennellyt luokanopettajana? *
2. Millaisia motivoinnin keinoja käytät opetuksessasi? *
3. Millaisia motivoinnin keinoja käytät erityisesti keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden kanssa?
(eroavatko ne muiden oppilaiden motivoinnista?) *
4. Miten koet opettajan roolin tärkeyden erityisesti keskittymishäiriöisten oppilaiden motivoinnin kannalta? *
5. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät tekijät, jotka vaikuttavat ylivilkkaiden tai keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivaation ylläpitämiseen? *
6. Miten asetat tavoitteet oppilaille, joilla on keskittymisvaikeuksia? (Ovatko tavoitteet lyhyempiä, tai konkreettisempia, ja miten varmistat, että ne ovat saavutettavissa?) *
7. Millaisia positiivisia vahvistamisen keinoja käytät motivoidaksesi oppilaita, joilla on keskittymisvaikeuksia tai ylivilkkautta? *
8. Miten autat ylivilkkautta, tai keskittymisvaikeuksia omaavia oppilaita ymmärtämään omia vahvuuksiaan ja kehittämään itseohjautuvuutta? *
9. Miten rohkaiset ylivilkkautta, tai keskittymisvaikeuksia omaavia oppilaita ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja saavuttamaan henkilökohtaisia tavoitteitaan? *
10. Miten työskentelet yhteistyössä ylivilkkautta, tai keskittymisvaikeuksia omaavan oppilaan vanhempien tai huoltajien kanssa, jotta oppilas saisi tarvitsemansa tuen myös koulun ulkopuolella?

Liite 1 Tutkimuskyselylomake 2 (2)

11. Miten hyödynnät koulun tukipalveluja (esim. erityisopetusta, koulupsykologin tuki) motivaation tukemisessa? *

12. Millaisten motivoinnin keinojen olet huomannut tukevan ylivilkkaiden, tai keskittymishäiriöisten oppilaiden oppimista? *

13. Onko jotain muuta, mitä haluaisit jakaa, tai vinkkejä, joita et ole vielä maininnut, mutta jotka voisivat olla hyödyllisiä ylivilkkaiden ja keskittymisvaikeuksia omaavien oppilaiden motivoinnissa? *